

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/106/2022
Identifikačné číslo spisu:	6119464923
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6119464923.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803, zastúpeného spoločnosťou Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 53 255 739, proti žalovanej M. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX E. XX, o zaplatenie 2.753,01 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 25Csp/29/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. mája 2021 sp. zn. 9CoCsp/16/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. decembra 2020 č.k. 25Csp/29/2020-233 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal zaplatenia sumy 2.753,01 eur s príslušenstvom z titulu dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy - Zmluvy o ČSOB spotrebiteľskom úvere zo dňa 04.01.2013, ktorú uzatvorila žalovaná s právnym predchodcom žalobcu Československou obchodnou bankou, a.s. Uvedenou zmluvou boli žalovanej poskytnuté finančné prostriedky vo výške 5.000,- eur formou spotrebiteľského úveru, ktorý mala žalovaná splatiť v 72 mesačných anuitných splátkach vo výške 103,23 eur, pričom deň splatnosti anuitnej splátky bol v zmluve dohodnutý na 15. deň v mesiaci. Prvoinštančný súd skonštatoval, že žalobca nepreukázal platné postúpenie pohľadávky z právneho predchodcu žalobcu na žalobcu (splnenie podmienok podľa ust. § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách), nakoľko žalobca v konaní nepreukázal doručenie výzvy adresovanej žalovanej so strany právneho predchodcu žalobcu, ktorou výzvou by právny predchodca žalobcu - banka vyzvala žalovanú na úhradu pohľadávky po splatnosti v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Žalobca tak isto nepreukázal zákonnosť zosplatnenia pohľadávky (zákonný postup s ohľadom na prv uvedený postup - nedoručenie výzvy žalovanému), pričom takýto záväzok musí byť po lehote splatnosti viac ako 90 dní, aby mohlo dôjsť k platnému postúpeniu pohľadávky. O trovách konania rozhodol v zmysle § 262 ods. 1, 2, 3 CSP v spojení s § 255 ods. 1, 2 CSP s poukazom na úspech jednotlivých strán v konaní tak, že žalovanej

priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. mája 2021 sp. zn. 9CoCsp/16/2021 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP), žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Aplikujúc ust. § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka konštatoval, že predchodca žalobcu mohol požiadať žalovanú o zaplatenie celej pohľadávky, len ak si to zmluvné strany dohodli v rámci zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Zmluva o spotrebiteľskom úvere také dojednanie neobsahuje. Právo banky vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru ustanovuje až čl. 9 bod 9.1 Obchodných podmienok pre ČSOB spotrebiteľské úvery (v znení účinnom od 01.09.2011), podľa ktorých v prípade, že nastane skutočnosť, ktorá znamená či vyvolá podstatnú zmenu podmienok, za ktorých bola Zmluva uzatvorená, a ktorá môže podľa posúdenia banky ohroziť včasné a úplné splnenie záväzkov zo zmluvy, najmä nastane omeškanie so splatením akejkoľvek sumy vyplývajúcej zo zmluvy voči banke, potom je banka kedykoľvek oprávnená vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru písomným oznámením banky odoslaným dlžníkovi, v ktorom bude deň predčasnej splatnosti oznámený. V prejednávanej veci však nebolo preukázané, že by právny predchodca žalobcu so žalovanou ako spotrebiteľkou individuálne dojednal znenie Obchodných podmienok pre ČSOB spotrebiteľské úvery. Ich znenie nebolo žalovanou podpísané. Túto skutočnosť nemôže zhojiť ani článok IX zmluvy o spotrebiteľskom úvere, podľa ktorého nedeliteľnou súčasťou tejto zmluvy sú Obchodné podmienky, Všeobecné obchodné podmienky, predzmluvný formulár poskytnutý dlžníkovi v súvislosti s uzavretím tejto zmluvy. Vo všeobecnosti je úlohou obchodných podmienok slúžiť na to, aby nebolo potrebné do každej zmluvy dávať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nezodpovedá zásade profesionality a poctivosti, ak sa dávajú do nich dojednania, ktoré sú pre uzavretie zmluvy podstatné, z hľadiska informovania spotrebiteľa dôležité. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal síce spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah (čo bolo naplnené aj v predmetnej veci). Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca nepreukázal skutočnosti ohľadom platného postúpenia pohľadávky, keďže z vyššie uvedených dôvodov v procese zosplatenia boli vady, v dôsledku ktorých nemožno hovoriť o platnom zosplatení úveru tak, ako to uvádza žalobca. Odvolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo/234/2018, podľa ktorého je absolútne nemysliteľné a nelogické a v konečnom dôsledku aj priečiace sa Zákonom o bankách, ak by banky postupovali „živé úvery“ na akýkoľvek iný subjekt, ktorý nespadá v zmysle Zákona o bankách pod dohľad Národnej banky Slovenska. Aby mohol právny predchodca žalobcu postúpiť celú pohľadávku z úveru na žalobcu, musel najskôr platne vyhlásiť mimoriadnu splatnosť dlhu (aj budúcich pohľadávok), aby bol tento dlh celý splatný, nakoľko ako už bolo vyššie citované z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo/234/2018, banky nemôžu na nebankový subjekt postupovať „živé úvery“.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/, namietajúc nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP založeného na argumentácii, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie, uplatniac si náhradu trov konania. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP argumentoval, že napadnutý rozsudok je nekonzistentný s doterajšou rozhodovacou praxou krajských súdov - a teda aj nepredvídateľný, čo zakladá porušenie práva na spravodlivý súdny proces na úkor žalobcu. Žalobca poukazuje v tejto súvislosti na nejednotnosť rozhodovacej praxe súdov v otázke posúdenia možnosti zosplatenia úveru v rámci dojednania v zmysle Všeobecných obchodných podmienok, kedy súdy v skutkovo a právne obdobných prípadoch rozhodujú rôzne, čo výrazne narušá princíp právnej istoty. Žalobca poukazuje aj na prekvapivosť záveru odvolacieho súdu ohľadom neplatného dojednania možnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti - nakoľko uvedené dojednanie nepovažoval za neplatne dojednané ani okresný súd, ani žiadna zo strán sporu (a žiadna zo strán sporu uvedené ani nenamietala v priebehu odvolacieho konania), ale napriek tomu odvolací súd uvedené dojednanie považoval za sporné (resp. dokonca neplatne uzatvorené) a v dôsledku uvedeného záveru dospel k záveru o nutnosti potvrdenia rozsudku okresného súdu - v dôsledku čoho je rozsudok odvolacieho súdu prekvapivý, nepreskúmateľný.

3.1. Dovolateľ namieta odklon od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2017 zo dňa 22. februára 2018, v ktorom dovolací súd uviedol, že: „Vyššie uvedené základné pojmy zmluvy o spotrebiteľskom úvere vymedzuje článok I. Obchodných podmienok pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s., fotokópia ktorých je v spise založená na čl. 17. V súvislosti s tým treba pripomenúť, že podľa Rozsudku zmluva o úvere nemusí byť uzatvorená v jedinom dokumente.“ Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nasledovnej právnej otázky: Je platné dojednanie zmluvných strán o možnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dlhu pre neplnenie dohodnutých splátok, ak je takéto dojednanie uvedené v rámci všeobecných obchodných podmienok, ktoré nie sú zmluvnými stranami podpísané, avšak zároveň zmluvné strany v zmluve vlastnoručnými podpismi potvrdili a prehlásili, že sa s nimi oboznámili a zaviazali sa ich dodržiavať? Žalobca sa nestotožňuje s právnym posúdením veci odvolacím súdom, v zmysle ktorého právny predchodca žalobcu mohol požiadať žalovaného o zaplatenie celej pohľadávky, len ak si to zmluvné strany dohodli v rámci Zmluvy a podľa názoru súdu nebolo v konaní preukázané, že by právny predchodca žalobcu so žalovaným ako spotrebiteľom individuálne dojednal znenie Obchodných podmienok pre ČSOB spotrebiteľské úvery (ďalej aj „OP“), nakoľko ich znenie nebolo žalovaným podpísané a túto skutočnosť nemôže zhojiť ani článok IX Zmluvy o ČSOB spotrebiteľskom úvere č. 005494598R z 04.01.2013 (ďalej aj „Zmluva“). Žalobca sa s uvedeným právnym posúdením nestotožňuje a poukazuje na skutočnosť, že OP boli neoddeliteľnou súčasťou Zmluvy. Popri Zmluve práva a povinnosti zmluvných strán určujú aj OP, pričom uvedené nevyklučuje žiadny právny predpis. Z uvedeného dôvodu žalobca zastáva názor, že OP je nutné venovať rovnakú pozornosť ako Zmluve. Žalobca zdôrazňuje, že v prejedávanom prípade nešlo o odkaz na OP, ale OP tvorili neoddeliteľnú súčasť Zmluvy a žalovaný ich proti svojmu podpisu preukázateľne prevzal. Zmluva môže byť tvorená viacerými listinami, právnym putom previazanými komponentmi, ktoré sú žalovanému odovzdané pred podpisom zmluvy, ako tomu bolo aj v tomto prípade. Na základe citovaných zákonných ustanovení ako aj zmluvných dojednaní sa žalobca absolútne nestotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, v predmetnom konaní bolo nesporne preukázané, že žalobca (resp. postupca) a žalovaný sa dohodli na možnosti zosplatenia úveru tak, ako to predpokladá ust. § 565 OZ. Predmetná dohoda je v zmysle Zmluvy platná a účinná, nakoľko žalovaný svojím podpisom potvrdil, že preukázateľne s citovaným znením OP súhlasil. Záverom žalobca poukázal aj na skutočnosť, že odvolací súd vôbec neaplikoval v tejto súvislosti na prejedávaný prípad ust. § 506 OBZ, v zmysle ktorého je veriteľ oprávnený odstúpiť od zmluvy o úvere a žiadať dlžníka o vrátenie dlžnej sumy s úrokmi v prípade, ak je dlžník v omeškaní s vrátením viac než dvoch splátok, alebo jednej splátky po dobu dlhšiu ako 3 mesiace.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobca, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017, 9 Cdo 72/2020).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017, 9 Cdo 72/2020).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017, 9 Cdo 72/2020).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

10. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolateľ prípustnosť dovolania s poukazom na § 420 písm. f/ CSP videl v nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu, vedúcemu k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za prekvapivé a nepredvídateľné.

11.1. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné.

11.2. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10, 9 Cdo 248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie

zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojim postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to z namietaného hľadiska prekvapivosti či nepredvídateľnosti jeho postupu.

12.1. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý pri svojom rozhodnutí aplikuje ustanovenia právneho predpisu doposiaľ nepoužitého, bez splnenia podmienky výzvy podľa § 382 CSP (predtým § 213 ods. 1 OSP). Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia, za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

12.2. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (odo dňa účinnosti CSP vada konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP).

12.3. V prejednávanej spore bola rozhodujúcou právnou otázkou otázka platnosti postúpenia pohľadávky pôvodného veriteľa na žalobcu, a v rámci nej otázka platnosti zosplatnenia predmetného úveru, v zmysle všeobecných ustanovení § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka a osobitných ustanovení § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, pričom súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací riešili rovnakú právnú otázku, i keď s čiastočne odlišnými závermi. Odvolací súd pri posúdení vyššie uvedených právnych otázok neaplikoval iný právny predpis a ani ustanovenie právneho predpisu než tie, ktoré aplikoval už súd prvej inštancie, a preto odvolaciemu súdu nevznikla povinnosť v zmysle § 382 CSP vyzvať žalobcu na vyjadrenie k zmene právneho posúdenia. Otázka platnosti postúpenia pohľadávky pôvodného veriteľa na žalobcu, a v rámci nej otázka platnosti zosplatnenia predmetného úveru bola predmetom rozhodovania súdu prvej inštancie, bola ťažiskom odvolacej argumentácie žalobcu, ktorý sa podrobne vyjadril k interpretácii ustanovení § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka, žalobca tak mal dostatočný procesný priestor uviesť svoju argumentáciu pri posúdení tejto otázky. O prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu by bolo možné hovoriť len vtedy, ak by odvolací súd svoje rozhodnutie založil na aplikácii právneho predpisu doposiaľ nepoužitého, resp. na posúdení takej právnej otázky, ktorá vôbec nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie.

12.4. Skutočnosť, že odvolací súd dospel k čiastočne inému právnemu záveru, keď skonštatoval nepreukázanie individuálneho dojednanie možnosti predčasného zosplatnenia úveru, nemalo na samotný výsledok sporu rozhodujúci vplyv. Odvolací súd totižto potvrdil zamietajúci rozsudok ako vecne správny, stotožnil sa s jeho záverom o nepreukázaní skutočnosti ohľadom platného postúpenia pohľadávky a nepreukázania platného zosplatnenia úveru, a teda záver o nepreukázaní individuálneho dojednanie možnosti predčasného zosplatnenia úveru bol len ďalším dôvodom pre zamietnutie žaloby.

12.5. Najvyšší súd už za predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, podľa ktorého predvídateľné je rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu v konaní a pri rozhodovaní (viď sp. zn. 3Cdo/236/2010, 7Cdo/42/2010, 5Cdo/210/2013). V rozhodnutí R 56/2012 najvyšší súd vyslovil názor, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu dovtedajšieho konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým a taký postup súdu nie je odňatím možnosti realizovať procesné oprávnenia účastníka konania. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a so zreteľom na uvedené nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé, či nepredvídateľné, nerešpektujúce právo na spravodlivý súdny proces.

13. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. V zmysle § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

18. V prejednávanej veci žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

18.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétného stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017; podobne tiež napr. 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017).

18.2. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax

dovolacieho súdu (R 83/2018). Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. V zmysle judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

18.3. Bez konkretizovania podstaty odklonu dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je tiež ustálený názor, v zmysle ktorého sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

19. Zhrnúc vyššie uvedené, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

20. Dovolateľ v dovolaní formuloval právnu otázku, či je platné dojednanie zmluvných strán o možnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dlhu pre neplnenie dohodnutých splátok, ak je takéto dojednanie uvedené v rámci všeobecných obchodných podmienok, ktoré nie sú zmluvnými stranami podpísané, avšak zároveň zmluvné strany v zmluve vlastnoručnými podpismi potvrdili a prehlásili, že sa s nimi oboznámili a zaviazali sa ich dodržiavať. Poukázal pritom na riešenie tejto právnej otázky v rozhodnutí dovolacieho súdu sp.zn. 3 Cdo 146/2017.

21. Dovolateľom zadaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bola žaloba žalobcu zamietnutá. Pokiaľ ale (ako je tomu aj v tomto prípade) rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesná povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý jeden z týchto dôvodov. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Inak povedané, ak z dvoch alebo z viacerých kľúčových a rovnocenných dôvodov, na ktorých právne stojí napadnuté odvolacie rozhodnutie, minimálne jeden dôvod v rámci dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP obstoí (dovolanie je tu neprípustné, alebo nie je tu dôvodné, resp. tento dôvod nie je dovolaním napadnutý, pozn.), nemôžu obstať ďalšie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP, aj keby všetky ostatné kľúčové dôvody mali byť in concreto prípustné a opodstatnené, dôvodné (viď 9Cdo/63/2021, 9Cdo 117/2021).

22. V prejednávanom spore bolo rozhodnutie odvolacieho súdu založené nielen na závere o nepreukázaní individuálneho dojednaní možnosti predčasného zosplatnenia úveru, ale zároveň aj na závere o nepreukázaní skutočnosti ohľadom platného postúpenia pohľadávky a nepreukázaní platného zosplatnenia úveru. Dovolateľ pritom nesprávne právne posúdenie namietal len vo vzťahu k otázke individuálneho dojednaní možnosti predčasného zosplatnenia úveru v rámci všeobecných obchodných podmienok, záver odvolacieho súdu o nepreukázaní skutočnosti ohľadom platného postúpenia pohľadávky a nepreukázaní platného zosplatnenia úveru ako ďalšieho dôvodu zamietnutia žaloby dovolateľ nenamietal, resp. vo vzťahu k nemu nenastolil žiadnu právnu otázku. Preto ak by aj dovolací súd prípadne konštatoval nesprávne právne posúdenie otázky individuálneho dojednaní možnosti predčasného zosplatnenia úveru v rámci všeobecných obchodných podmienok, takýto záver by sám o sebe nemal žiaden vplyv na konštatovanie vecnej správnosti či nesprávnosti celého rozhodnutia, nakoľko vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia by bolo možné konštatovať len vtedy, ak by bola konštatovaná vo vzťahu k všetkým samostatným dôvodom zamietnutia žaloby. Inými slovami žalobca by podaním dovolania namietajúc nesprávne právne posúdenie mohol docieľiť zmenu rozhodnutia vo svoj prospech len vtedy, ak by namietal nesprávne právne posúdenie všetkých samostatných rozhodujúcich otázok odôvodňujúcich zamietnutie žaloby, teda aj záver odvolacieho súdu o nepreukázaní skutočnosti ohľadom platného postúpenia pohľadávky a nepreukázaní platného zosplatnenia úveru. Zodpovedanie dovolateľom nastolenej otázky by tak malo v tomto prípade len akademický charakter, bez vplyvu na záver odvolacieho súdu o dôvodnosti zamietnutia žaloby.

23. Pokiaľ dovolateľ namietal, že dovolací súd vôbec neaplikoval na prejednávaný prípad ust. § 506 Obchodného zákonníka, ani táto námietka nie je dôvodná. Z rozhodnutia odvolacieho súdu i obsahu odvolania nevyplýva, že by žalobca rovnakú argumentáciu, akú uplatnil v dovolaní, uplatnil i v odvolaní a tak odvolaciemu súdu umožnil zaujať k tejto právnej argumentácii žalobcu vlastné stanovisko. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, dovolací súd nemá možnosť riešiť také právne otázky, ktoré sa nestali predmetom odvolacieho prieskumu a ktoré dovolateľ uplatnil prvýkrát až v dovolaní. Všeobecne princíp subsidiarity (uplatňovaný aj v ústavnom súdnictve) vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil dovolací súd. Avšak nemôže tomu tak byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná právna otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu (por. 9 Cdo 266/2020).

24. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti uvedenej časti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priechiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

25. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

26. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok odvolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil žalobca (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanej žiadne preukázané trovy odvolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

27. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.